

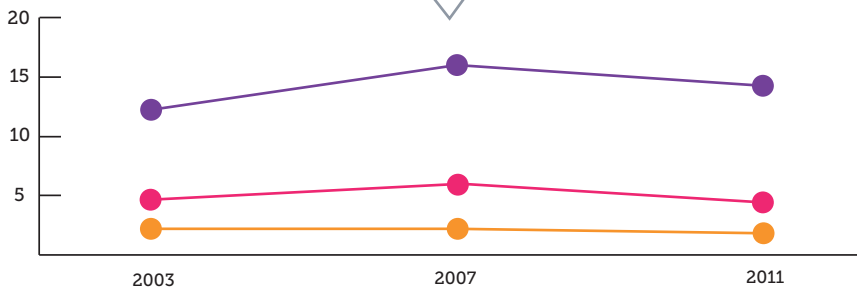
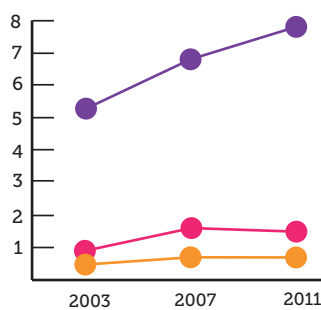
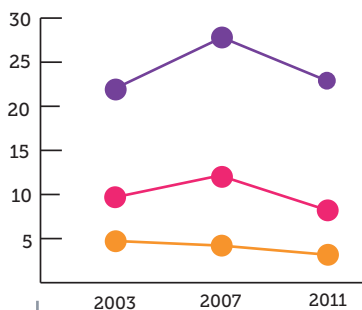
Narkotiku lietošanas izplatība iedzīvotāju vidū

Pēdējā mēneša laikā lietojuši **25000**

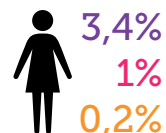
Pēdējā gada laikā lietojuši **61000**

Dzīves laikā lietojuši **198000**

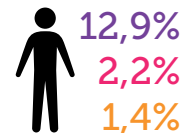
1400000
iedzīvotāji darbības vecumā

Sievietes

Vīrieši

Rīgā

23,7%

Laukos

9%

Latvijā 2011. gadā bija aptuveni

12974
problemātisko narkotiku lietotāju*

jeb 9,4 uz 1000 15-64 gadus veciem iedzīvotājiem

Vidējais narkotiku lietotāja vecums ir 33 gadi un viņš dzīvo kopā ar kādu, kurš pārmērīgi lieto alkoholu vai narkotikas.

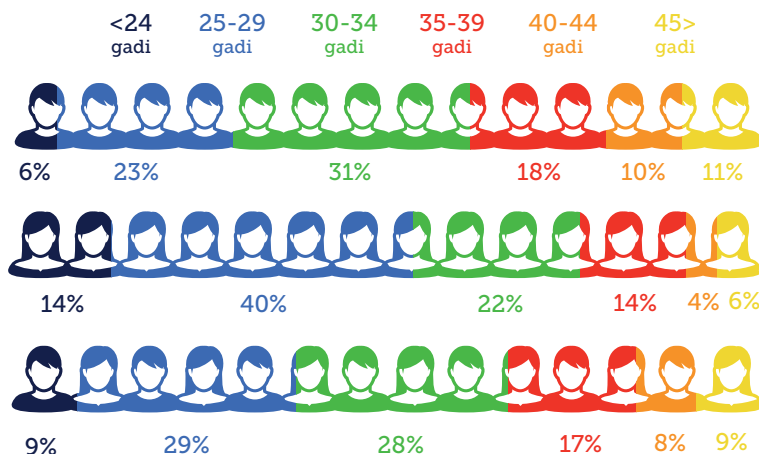

Izņēmums ir tie, kuri dzīvo pie vecākiem

Diviem no pieciem narkotiku lietotājiem ir nepilngadīgi bērni.

Augsta riska narkotiku lietošana

*Atbilstoši EMCDDA definīcijai problemātiska narkotiku lietošana (Problem Drug Use – PDU) ir regulāra heroīna un vai citu opiātu, kokaīna un/vai amfetamīnu lietošana un/vai narkotiku lietošana injekciju veidā.

Ārstniecības pieprasījuma indikators

Valstī vidējais narkoloģisko
gultu skaits bija **249**

2011.gadā ambulatoro un stacionāro
narkoloģisko palīdzību sniedza
valsts, pašvaldību un privātajās
ārstniecības iestādēs strādājoši

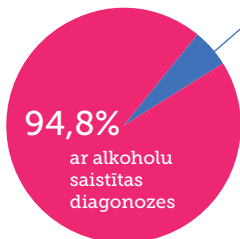
111 ārsti narkologi, **106** ārsti narkologi
bet 2012. gadā

Visos ar NVD
līgumattiecībās
esošajos stacionāros
2012. gadā bija

11 638

hospitalizācijas
gadījumi

ar narkotisko un
psihotropo vielu
lietošanu saistītas
diagnozes

2012. gadā sociālajai
rehabilitācijai tika
izlietoti

Ls 57 072

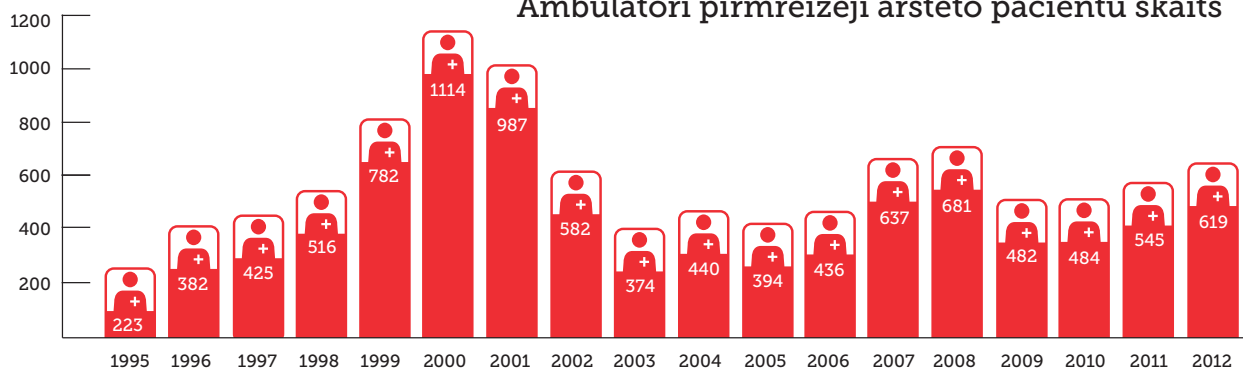
2011. gadā - Ls 53856
2010. gadā - Ls 44080

2012. gadā bijuši
pirmreizējās
reģistrēšanās
gadījumi, kas saistīti
ar narkotisko vielu lietošanu

647

41,9% Vairāku narkotisko vielu lietošana
12,5% Opiātu lietošana
25,1% Kanabinoīdu lietošana
12,5% Stimulantu lietošana

Ambulatori pirmreizēji ārstēto pacientu skaits

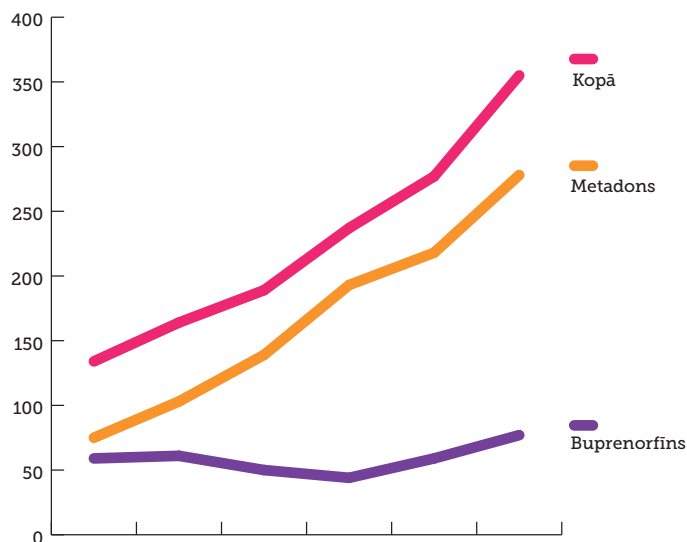
Gada laikā ārstēto pacientu
vidējais vecums

	2009	2010	2011	2012
	28,6	29,4	30,6	30
	28,5	29,1	30	30,1

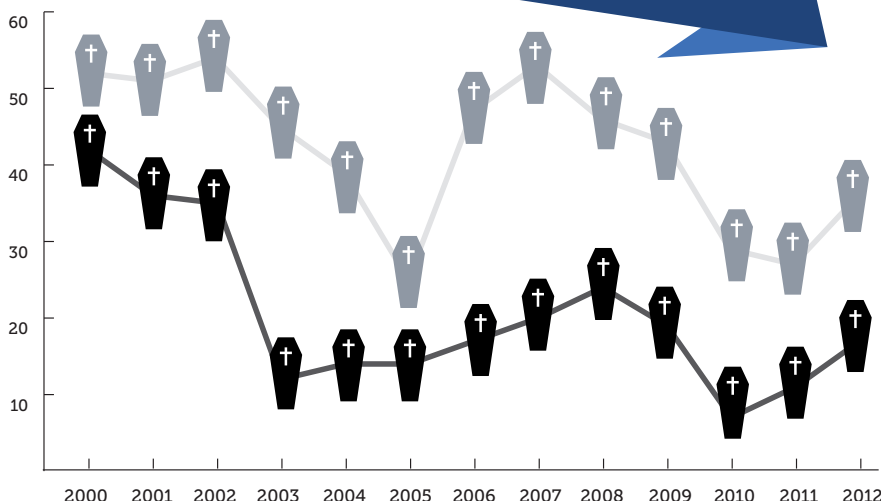
Pirmreizēji ārstēto pacientu dalījums
vecuma grupās

	>24	24-34	34<
2010	135	110	66
2011	177	142	70
2012	202	30,6	30

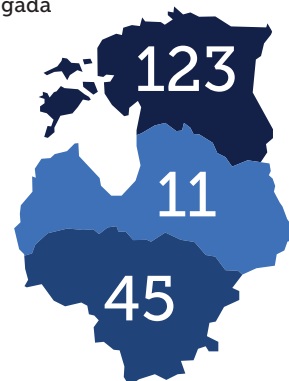
Farmakoloģiskās opioīdu atkarības
terapijas pacientu skaits

Ar narkotiku lietošanu saistītā mirstība

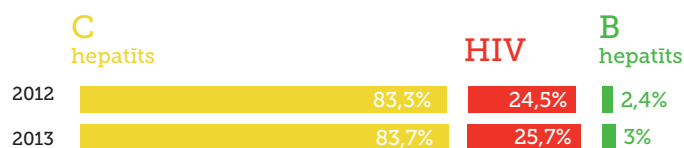

Mirušo skaits no narkotiku pārdozēšanas 2011. gadā

Ar narkotiku lietošanu saistītās infekcijas slimības

Infekcijas slimību izplatība problemātisko narkotiku lietotāju vidū:

HPP* veiktais HIV eksprestests injicējamo narkotiku lietotājiem 2012. gadā

Veikto eksprestestu skaits / testēto personu skaits

2135 / 1147

Pozitīvo testu skaits no visiem veiktajiem testiem / testētajām personām

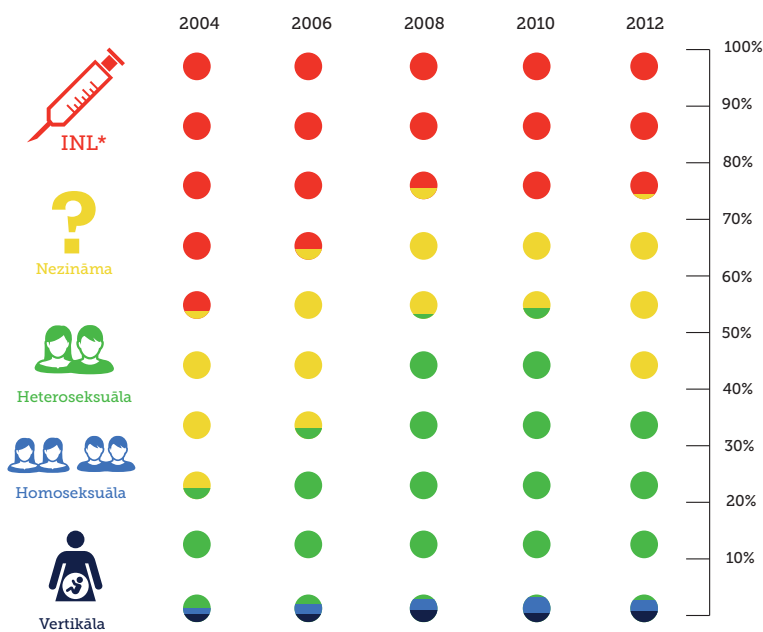
233 / 233

Pozitīvo testa rezultātu īpatsvars % no visiem veiktajiem testiem / testētajām personām

10,9 / 20,3

*HIV profilakses punkti

Ikgadējo jauno HIV gadījumu sadalījums saistībā ar inficēšanās ceļu

*injicējamo narkotiku lietotāji

359/88
24,5%

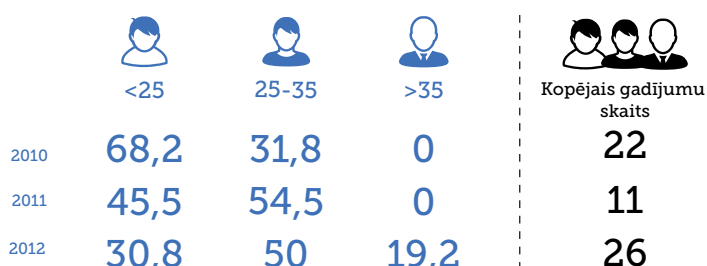
INL* skaits, kuriem veikts HIV tests, un reaktīvo rezultātu īpatsvars (absolūtais skaits un %) Latvijā saistībā ar personu dzimumu
*injicējamo narkotiku lietotāji

788/145
18,4%

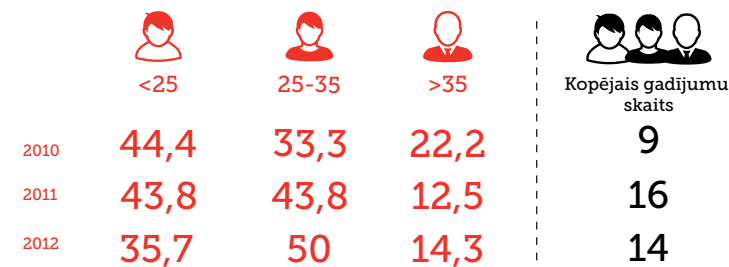
Vīrushepatīts B

Narkotiku injicēšanās ceļā iegūto ikgadējo jauno akūtā vīrushepatīta B gadījumu īpatsvars (%)

Vīrushepatīts C

Narkotiku injicēšanās ceļā iegūto ikgadējo jauno akūtā vīrushepatīta C gadījumu īpatsvars (%)

Valsts programma

Narkotisko un psihotropo vielu un to atkarības izplatības ierobežošanas un kontroles pamatnostādnes 2011. – 2017. gadam

Valsts politikas konteksts

Likumdošana

2012. gadā apstiprinātie Ministru kabineta noteikumi un noteikumu grozījumi

„Cilvēka imūndeficīta vīrusa infekcijas (HIV) un AIDS izplatības ierobežošanas un ar HIV inficētu personu un AIDS slimnieku ārstēšanas organizatoriskā kārtība”

„Slimību profilakses un kontroles centra nolikums”

„Transportlīdzekļu vadītāja tiesību iegūšanas un atjaunošanas kārtība un vadītāja apliecības izsniegšanas, apmaiņas un atjaunošanas kārtība”

„Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem”

„Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmas noteikumi”

2012. gadā pieņemtie likumi un likumu grozījumi

„Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību”, strukturējot vielas atbilstoši ģenēriskajai sistēmai

„Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprites kārtību”

„Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprites kārtību”

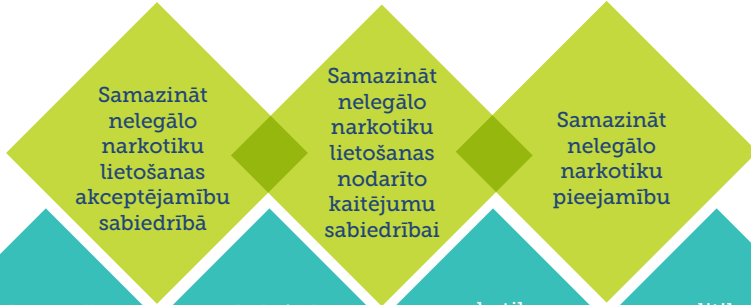
Mērķi

Rīcības virzieni

Izplīda

Koordinē

Par aktivitāšu īstenošanu atbildīgi

Ministrijas, ministriju padotības iestādes, pašvaldības un nevalstiskās organizācijas

Narkotiku kontroles un narkomānijas ierobežošanas koordinācijas padomes sekretariāts

3 darba grupas

Narkotiku kontroles un narkomānijas ierobežošanas koordinācijas padome

Nozaru ministri

Ministru prezidents

Valsts policijas direktora vietnieks

VID direktora vietnieks

Slimību profilakses un kontroles centra direktora vietnieks

Iekšlietu ministrija

Izglītības un zinātnes ministrija

Labklājības ministrija

Tieslietu ministrija

Veselības ministrija

Nacionālie bruņotie spēki

Valsts policija

Ieslodzījumu vietu pārvalde

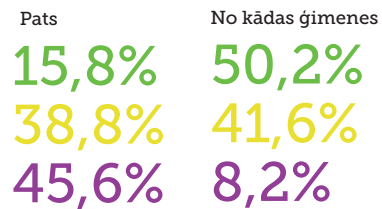
Valsts ieņēmumu dienests

Slimību profilakses un kontroles centrs

Sociālā atstumtība un reintegrācija

Sabiedriskais stāvoklis

Sociālais slānis kuram sevi pieskaita narkotisko vielu lietotāji nebūt nav zems

Sociālā atstumtība

Kohortas pētījumi Latvijā sociālās atstumtības fenomena analīzei tiek veikti kopš 2006. gada

Mācības

56,9%
Vidējā vai vidējā speciālā izglītība

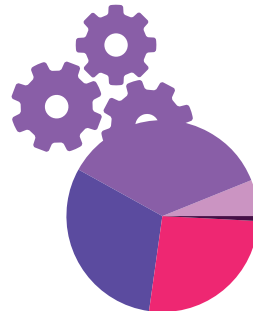
6,3%
Nepabeigta augstākā vai augstākā izglītība

20%
Pamata izglītība

11,8%
Nepabeigta vidējā vai arodizglītība

5%
Nepabeigta pamatzglītība

Kopš 2007.gada samazinājies to narkotisko vielu lietotāju skaits, kuriem ir tikai pamata vai nepabeigta pamata izglītība, bet pieaudzis to skaits, kuriem ir vidējā vai vidējā speciālā izglītība

Darbs

35,9%
Nekur nestrādā un arī nemācās

26,6%
Strādā neoficiāli

30,9%
Strādā uz rakstiska līguma pamata jeb oficiāli, maksājot nodokļus

5,7%
Norādījuši citu nodarbošanās statusu

1% Mācās

Kopumā, kopš 2007. gada pieaudzis to lietotāju skaits, kas strādā oficiāli

Sociālā reintegrācija

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumus 2012. gadā saņēma 52 bērni

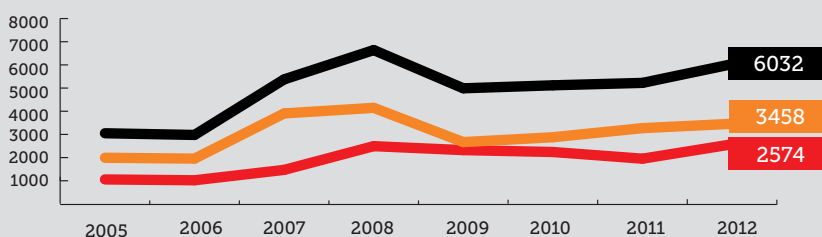
2012. gadā valstī darbojās tikai viena iestāde, kurai bija tiesības sniegt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus atkarīgiem bērniem – Valsts SIA Straupes narkoloģiskās slimnīcas pusaudžu rehabilitācijas kolektīvs "Saulīti"

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumus 2012.gadā saņēma 10 pilngadīgas personas

2012. gadā tiesības sniegt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus pilngadīgām personām bija tikai divām valsts iestādēm VSIA slimnīcai „Ģintermuiža” un Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs

Reģistrētie ar narkotisko vielu apriti un lietošanu administratīvo pārkāpumu un noziedzīgo nodarījumu skaits

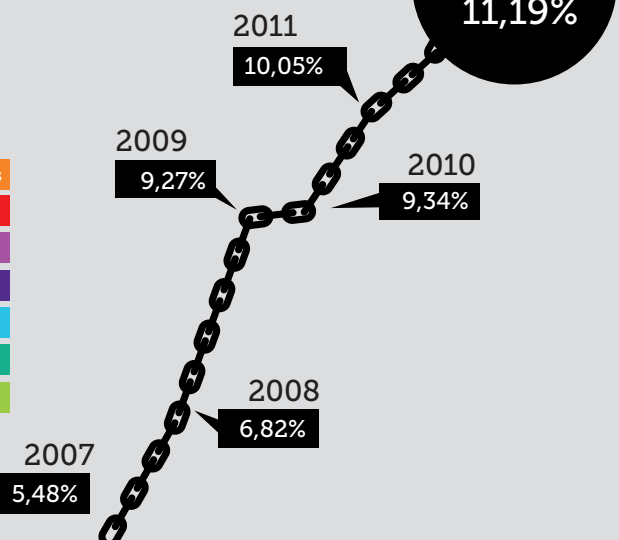
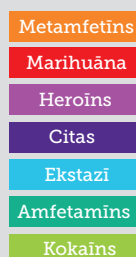
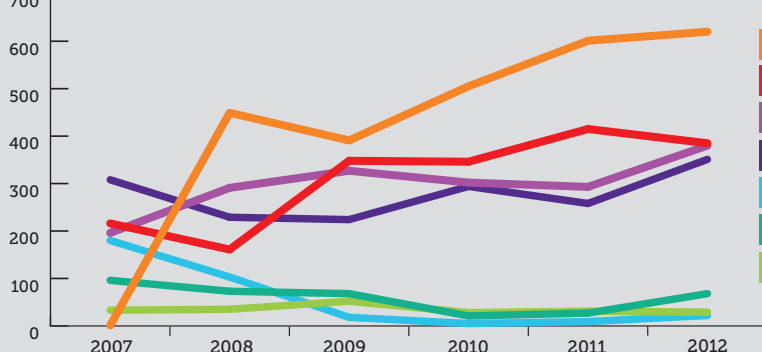

Ar narkotikām saistītie noziedzīgie nodarījumi un noziedzības profilakse

Par narkotisko vielu realizāciju, glabāšanu un ražošanu notiesāto personu īpatsvars starp visiem notiesātajiem

2012
11,19%

Reģistrēto administratīvo pārkāpumu un noziedzīgo nodarījumu pēc iesaistītās narkotiskās vielas

Narkotisko vielu tirgus

Tendences narkotisko vielu importā un tranzītā 2012.gadā:

Kokaīns

Tranzīta prece
Dienvidamerika > Krievija, Skandināvija
Lielākais izņemtais daudzums 772,67g

Marihuāna

Vietējā / tranzīta / importa prece
Importētāji: Beļģija, Nīderlande, Polija, Lietuva
Lielākais tranzītā izņemtais daudzums 2,3 kg

Hašišs

Tranzīta prece
Maroka > Krievija, Skandināvija
Lielākais izņemtais daudzums 116 kg

Heroīns

Importa prece
Centrālāzija > Ukraina > Baltkrievija > Lietuva > Latvija
Centrālāzija > Krievija > Igaunija > Latvija
2013. gada sākumā uz Baltkrievijas un Lietuvas robežas tika aizturēts Moldovas pilsonis, kurš veda 85 kg heroīna kravu uz Latviju

Amfetamīns

2012. gadā pieauga amfetamīnu izņemšanas skaits un to izņemtais daudzums. Tas varētu būt saistāms ar policijas atklāto nelegālo amfetamīna laboratoriju Igaunijā.

Jauno psihoaktīvo vielu izņemšanas skaits uz robežām, ostās vai sūtījumos kopumā samazinājies. Ievērojams daudzums vielu tika izņemts Ventspils ostā - 1,2 kg AKB84F saturošs augu maisījums, kā arī divi atklāti pasta sūtījumi, kuru kopēja masa sasniedza 2,1 kg

Dažu narkotisko vielu izņemtais daudzums

2012. gadā

Hašišs
117,29 kg

Ekstazi
847 tabletes

Amfetamīns
9,43 kg

Metamfetamīns
20,47 kg

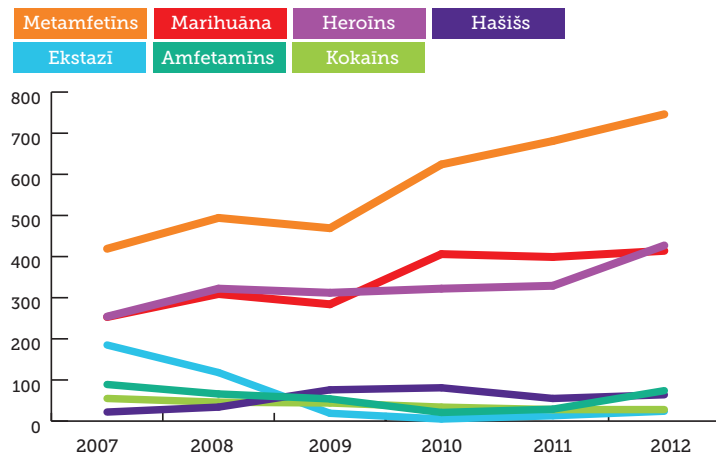
Kokaīns
1,07 kg

Heroīns
1,39 kg

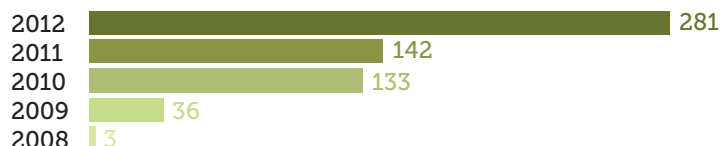
Marihuāna neizvēta
334,93 kg

Marihuāna izzāveta
73,85 kg

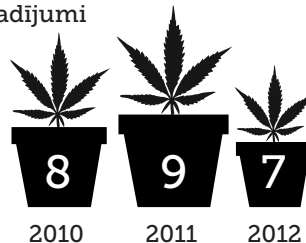
Dažu narkotisko vielu izņemšanu skaits

Jauno psihoaktīvo vielu izņemšanas skaits 2008.-2012.g.

Atklātie marihuānas audzēšanas gadījumi

Vidējās narkotisko vielu cenas (EUR)

	2011	2012
Marihuāna	11,3	11,3
Hašišs	11,3	14,2
Heroīns	71,4	71,1
Kokaīns	71,1	71,1
Amfetamīns, Metamfetamīns	14,2	14,2

Profilakse

Vides profilakse

Uzsākts realizēt 2013. gadā:

Noteikti aizliegumi alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībai izglītības iestāžu dienesta viesnīcās un valsts un pašvaldību iestāžu telpās, sociālās aprūpes iestāžu telpās un to teritorijās

Noteikts personām vecumā no 18 līdz 25 gadiem, iegādājoties alkoholiskus dzērienus, kā pienākumu uzrādīt personu apliecinošu dokumentu

Noteikts alkoholisko dzērienu izvietojums mazumtirdzniecības vietās nodalītās tirdzniecības zālēs

Alkoholisko dzērienu reklamā ietverama informācija, kas brīdina par alkohola lietošanas negatīvo ietekmi

Papildināts likums ar jaunu normu, kas paredz aizliegt alkoholisko dzērienu reklāmu vides reklamā

Selektīvā profilakse

Pašvaldību īpatsvars, kuras realizē atkarības profilakses aktivitātes noteiktās mērķauditorijās

Profilakses aktivitāšu mērķauditorija

n Pašvaldību skaits
● % no visām

Skolēni ar sociāla rakstura vai mācību problēmām

Bērni un jaunieši no sociāli nelabvēlīgām ģimenēm, tai skaitā bērni, kuru vecākiem ir atkarības izraisošo vielu lietošanas problēmas

Likumpārkāpēji

Bērni un jaunieši sociālās aprūpes namos un bērnu namos

Jauniešiem, kuri pamet skolu to nepabeidzot

Izklaides vietu apmeklētāji

Cita mērķauditorija

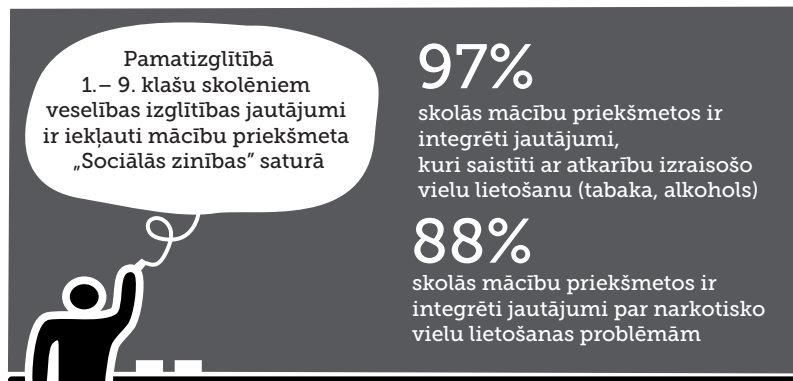
Bezpajumtnieki

Etniskās grupas (piemēram, romi)

Universālā profilakse

Vispārējā vidējā izglītībā 10.-12.klašu izglītojamiem mācību priekšmets „Veselības mācība” ir noteikts kā viens no izvēles mācību priekšmetiem vispārējās vidējās izglītības programmu obligātajā saturā

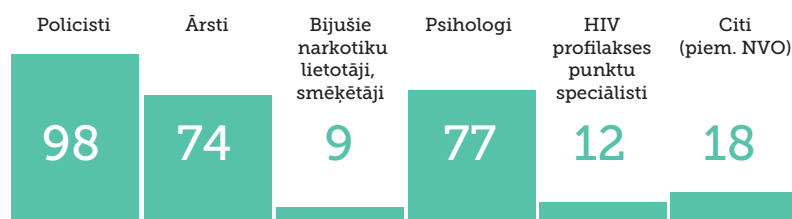
Pašvaldību profilakse

(community based)

Pašvaldību īpatsvars, kuras ziņojušas par veiktajām aktivitātēm.

Skolu īpatsvars, kuras profilakses aktivitāšu realizācijai uzaicina norādītos vieslektorus

Indicētā profilakse

Mērķa grupa ir tie bērni, kuri ir tendēti uz eksperimentēšanu smēķējot vai lietojot alkoholu, nelegālās narkotiskās un psihotropās vielas, tajā skaitā tie, kuri epizodiski lietojuši šīs vielas, bet kuriem vēl nav diagnosticēta sasilšana.

Šis profilakses veids Latvijā nav plaši izmantots.

Informatīvas kampaņas

„No vadītāja līdz izvadītājam ir viena glāze. Nebrauc dzēris!”
www.otraiespeja.lv

„Aizkulises”
www.atbildigi.lv
pretsmēķēšanas kampaņa
„Nepūt mīglu!”
Sociālajos tīklos
pretsmēķēšanas kampaņa
„Brīvs”